

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра обліку і аудиту та фінансів

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор, проректор з
науково-педагогічної роботи,
д.е.н., доцент
Яремко Ю.І.

«28» квітня 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВВ.04 ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий) рівень
(назва освітнього рівня)

освітньо-наукова програма Економіка
(назва галузі знань)

спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва спеціальності)

факультет економічний
(назва факультету)

Херсон, 2016 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємств аграрного сектору»
підготовки здобувачів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти
спеціальності 051 «Економіка».

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Аверчев Олександр Володимирович, доктор с.-г. наук, професор;
Нежлукченко Тетяна Іванівна, доктор с.-г. наук, професор.

Робочу програму навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри
обліку, аудиту та фінансів

Протокол № 7 від «28» березня 2016 року

Завідувач кафедри

Танклевська Н.С.

Схвалено науково-методичною комісією зі спеціальності 051 «Економіка»

Протокол № 7 від «28» березня 2016 року

Голова

Галат Л.М.

Схвалено Вченою радою економічного факультету

Протокол № 7 від «29» березня 2016 року

Голова

Савченко О.Г.

Затверджено Вченою радою Державного вищого навчального закладу
«Херсонський державний аграрний університет»

Протокол № 7 від «28» квітня 2016 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (напрямок підготовки), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Змістових частин – 2	Спеціальність: <u>051 «Економіка»</u>	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 90 год.		Семестр	
		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача - 3	Третій (освітньо-науковий) рівень: <u>«Доктор філософії»</u>	Лекції	
		10 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	14 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		48 год.	48 год.
Індивідуальні завдання:			
48	48		
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 18/72 (20%/80%)

для вечірньої форми навчання – 18/72 (20%/80%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу “Економіка підприємств аграрного сектору” – вивчення і пошук шляхів вирішення проблеми ефективного використання обмежених ресурсів аграрних підприємств усіх форм власності та видів для максимального задоволення потреб людини.

Завдання дисципліни включає вивчення:

- ✓ специфіки дії об’єктивних економічних законів щодо сучасних аграрних

підприємств усіх форм власності та видів за умов формування сталого розвитку;

- ✓ предмета і методів дисципліни; значення і особливостей сільськогосподарського виробництва; поняття, сфер і структура управління АПК, сучасного рівня розвитку сільського господарства України, стану розв'язання екологічних проблем галузі сільського господарства; поняття, значення та складові продовольчої безпеки країни;

- ✓ економічні засади функціонування агроформувань;

- ✓ розміщення і спеціалізації сільськогосподарського виробництва, державного регулювання і підтримки розвитку аграрних підприємств; агропромислової інтеграції та її форм; концентрації виробництва та диверсифікації агроформувань;

- ✓ поняття аграрного ринку, його внутрішня будова; державне регулювання ринку сільськогосподарської продукції і продовольства;

- ✓ інтенсивність розвитку підприємств та інноваційна діяльність;

- ✓ поняття та чинники розвитку підприємства і характеристика основних теорій розвитку; реструктуризації і реорганізації підприємств.

Завдяки вивченню дисципліни здобувачі **повинні знати:**

- ✓ основні поняття, терміни і показники, що використовуються у науково-економічній літературі і практичній діяльності підприємств аграрного сектору;

- ✓ екологічні аспекти досліджуваних проблем;

- ✓ специфіку, проблеми діяльності агроформувань в сучасних умовах господарювання та шляхи їх ефективного вирішення.

Вивчення дисципліни дає можливість здобувачам набути навичок самостійної роботи в АПК, **вміти** вільно володіти економічними поняттями та застосовувати їх на практиці, проявляти підприємливість і вміння використовувати ринкову ситуацію на користь справі; правильно оцінювати якісні і кількісні зрушення у розвитку економіки та організації агроформувань; ставити і вирішувати перспективні науково-дослідні і прикладні завдання; планувати та управляти науковими дослідженнями; працювати з науковою літературою та джерелами;

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- здатність удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень;

- здатність генерувати нові ідеї (креативність);

- здатність до адаптації до нових дослідницьких ситуацій, до зміни наукового і науково-виробничого профілю своєї професійної діяльності, соціокультурних і соціальних умов діяльності, переоцінки накопиченого досвіду;

- здатність використати знання правових і етичних норм при оцінці своєї професійної діяльності, при розробці і здійсненні соціально значимих проектів;

- здатність аналізувати, синтезувати і критично осмислювати інформацію на основі комплексних наукових методів.

Програмні результати навчання:

- здійснювати підготовку і проведення науково-дослідних робіт відповідно до профілю програми доктора філософії, з використанням знання фундаментальних і прикладних дисциплін програми доктора філософії;
- планувати та управляти часом при проведенні досліджень;
- використовувати в гуманітарних дослідженнях різноманітні тематичні мережеві ресурси, бази даних, інформаційно-пошукові системи.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістова частина 1. Агроформування як суб'єкт ринку

Тема 1. Предмет, методи та завдання дисципліни “Економіка підприємств аграрного сектору”. Значення і особливості сільськогосподарського виробництва як основної ланки аграрного сектору економіки. Особливості виробництва та переробки сільськогосподарської продукції із врахуванням екологічних аспектів (в зоні радіаційного забруднення). Предмет і завдання дисципліни “Економіка підприємств аграрного сектору”.

Тема 2. Аграрний сектор як основа продовольчої безпеки країни. Поняття АПК та аграрного сектору. Сфери і структура управління АПК. Сучасний рівень розвитку сільського господарства України, його місце і роль в економіці країни. Стан розв'язання екологічних проблем галузі сільського господарства. Поняття, значення та складові продовольчої безпеки країни. Сучасна аграрна політика України.

Тема 3. Економічні засади функціонування агроформувань. Еволюція підприємств агропромислового комплексу і створення аграрних підприємств ринкового типу. Економічні засади функціонування підприємств АПК. Поняття господарських товариств. Економічні засади функціонування акціонерних товариств, товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ), з додатковою відповідальністю, повного і командитного товариств. Економічні засади функціонування фермерських господарств, приватних підприємств. Розвиток сільськогосподарської кооперації та її організаційні форм

Тема 4. Ринок сільськогосподарської продукції та продовольства. Поняття аграрного ринку. Внутрішня будова ринку сільськогосподарської продукції і продовольства. Інфраструктура аграрного ринку. Цінова еластичність попиту на сільськогосподарську продукцію і продовольство та виникнення сільськогосподарської проблеми довгострокового періоду. Державне регулювання ринку сільськогосподарської продукції і продовольства.

Змістова частина 2. Спеціалізація, агропромислова інтеграція, концентрація виробництва та розвиток агроформувань.

Тема 5. Спеціалізація агроформувань. Суть і фактори розміщення і спеціалізації агропромислового виробництва. Форми спеціалізації в сільському господарстві й методика визначення виробничого напрямку аграрних підприємств. Галузі й галузева структура аграрних підприємств і методика її визначення. Спеціалізація, кооперування і комбінування в переробному виробництві.

Тема 6. Агропромислова інтеграція та її форми. Суть агропромислової інтеграції, її організаційні форми і соціально-економічне значення. Регіональні агропромислові формування. Господарські агропромислові формування. Світовий досвід розвитку агропромислової інтеграції кооперативного типу. Методичні підходи до побудови економічного механізму вертикальної агропромислової координації.

Тема 7. Концентрація виробництва та диверсифікація агроформувань. Концентрація виробництва та її вплив на економіку підприємств. Економічна концентрація та захист економічної конкуренції. Диверсифікація аграрних і переробних підприємств, її форми і види. Переваги і загрози диверсифікації виробництва та методичні підходи до оцінювання доцільності її здійснення. Методика визначення рівня диверсифікації та оцінка ситуацій щодо її впливу на економіку агроформувань.

Тема 8. Інтенсивність розвитку підприємства та інноваційна діяльність. Поняття інтенсивності та інтенсифікації аграрного виробництва. Типи розвитку підприємств. Їх обґрунтування. Необхідність інтенсифікації для українського сільського господарства. Особливості інтенсифікації на сучасному етапі розвитку АПК. Екологічність основних напрямків інтенсифікації. Поняття інноваційних процесів, стадії інновації. Моделі інноваційної політики, її особливості в Україні

Тема 9. Розвиток підприємства: моделі, типи, трансформація, реструктуризація. Поняття розвитку підприємства і характеристика основних теорій розвитку. Чинники розвитку підприємства і форми його вияву. Економічний тип розвитку, методика його визначення та напрями формування. Розподіл валового продукту та його вплив на формування інтенсивного типу розвитку підприємств. Трансформація підприємств. Вартість підприємства як результат його розвитку та методичні підходи до її визначення. Реструктуризація і реорганізація підприємств.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових частин і тем	Кількість годин											
	денна форма						вечірня форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістова частина 1. Агроформування як суб'єкт ринку												
Тема 1. Предмет, методи та завдання дисципліни “Економіка підприємств аграрного сектору”	12	1	1	-	5	5	12	1	1	-	5	5
Тема 2. Аграрний сектор як основа продовольчої безпеки країни	12	1	1	-	5	5	12	1	1	-	5	5
Тема 3. Економічні засади функціонування агроформувань	13	1	2	-	5	5	13	1	2	-	5	5
Тема 4. Ринок сільськогосподарської продукції та продовольства	13	1	2	-	5	5	13	1	2	-	5	5
Разом за змістовою частиною 1	50	4	6	-	20	20	50	4	6	-	20	20
Змістова частина 2. Спеціалізація, агропромислова інтеграція, концентрація виробництва та розвиток агроформувань												
Тема 5. Спеціалізація агроформувань	11	1	2	-	4	4	11	1	2	-	4	4
Тема 6. Агропромислова інтеграція та її форми	14	1	1	-	6	6	14	1	1	-	6	6
Тема 7. Концентрація виробництва та диверсифікація агроформувань	15	1	2	-	6	6	15	1	2	-	6	6
Тема 8. Інтенсивність розвитку підприємства та інноваційна діяльність	14	1	1		6	6	14	1	1		6	6
Тема 9. Розвиток підприємства: моделі, типи, трансформація, реструктуризація	16	2	2		6	6	16	2	2		6	6
Разом за змістовою частиною 2	70	6	8	-	28	28	70	6	8	-	28	28
Усього годин	120	10	14	-	48	48	120	10	14	-	48	48

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми та її короткий зміст	Кількість годин	
		денна форма	вечірня форма
Агроформування у сучасній системі господарювання			
<i>Змістова частина 1. Агроформування як суб'єкт ринку</i>			
1	Предмет, методи та завдання дисципліни “Економіка підприємств аграрного сектору”. Значення і особливості сільськогосподарського виробництва як основної ланки аграрного сектору економіки. Особливості виробництва та переробки сільськогосподарської продукції із врахуванням екологічних аспектів (в зоні радіаційного забруднення). Предмет і завдання дисципліни “Економіка підприємств аграрного сектору”.	1	1
2	Аграрний сектор як основа продовольчої безпеки країни. Поняття АПК та аграрного сектору. Сфери і структура управління АПК. Сучасний рівень розвитку сільського господарства України, його місце і роль в економіці країни. Стан розв'язання екологічних проблем галузі сільського господарства. Поняття, значення та складові продовольчої безпеки країни. Сучасна аграрна політика України.	1	1
3	Економічні засади функціонування агроформувань. Еволюція підприємств агропромислового комплексу і створення аграрних підприємств ринкового типу. Економічні засади функціонування підприємств АПК. Поняття господарських товариств. Економічні засади функціонування акціонерних товариств, товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ), з додатковою відповідальністю, повного і командитного товариств. Економічні засади функціонування фермерських господарств, приватних підприємств. Розвиток сільськогосподарської кооперації та її організаційні форм..	1	1
4	Ринок сільськогосподарської продукції та продовольства. Поняття аграрного ринку. Внутрішня будова ринку сільськогосподарської продукції і продовольства. Інфраструктура аграрного ринку. Цінова еластичність попиту на сільськогосподарську продукцію і продовольство та виникнення сільськогосподарської проблеми довгострокового періоду. Державне регулювання ринку сільськогосподарської продукції і продовольства.	1	1
Суспільні форми організації аграрного виробництва та розвиток агроформувань			
<i>Змістова частина 2. Спеціалізація, агропромислова інтеграція, концентрація виробництва та розвиток агроформувань.</i>			
5	Спеціалізація агроформувань. Суть і фактори розміщення і спеціалізації агропромислового виробництва. Форми спеціалізації в сільському господарстві й методика визначення виробничого напрямку аграрних підприємств. Галузі й галузева структура аграрних підприємств і методика її визначення. Спеціалізація, кооперування і комбінування в переробному виробництві.	1	1
6	Агропромислова інтеграція та її форми. Суть агропромислової інтеграції, її організаційні форми і соціально-економічне значення. Регіональні агропромислові формування. Господарські агропромислові формування. Світовий досвід розвитку агропромислової інтеграції кооперативного типу. Методичні підходи до побудови економічного механізму вертикальної агропромислової координації.	1	1
7	Концентрація виробництва та диверсифікація агроформувань.	1	1

	Концентрація виробництва та її вплив на економіку підприємств. Економічна концентрація та захист економічної конкуренції. Диверсифікація аграрних і переробних підприємств, її форми і види. Переваги і загрози диверсифікації виробництва та методичні підходи до оцінювання доцільності її здійснення. Методика визначення рівня диверсифікації та оцінка ситуацій щодо її впливу на економіку агроформувань.		
8	Інтенсивність розвитку підприємства та інноваційна діяльність. Поняття інтенсивності та інтенсифікації аграрного виробництва. Типи розвитку підприємств. Їх обґрунтування. Необхідність інтенсифікації для українського сільського господарства. Особливості інтенсифікації на сучасному етапі розвитку АПК. Екологічність основних напрямків інтенсифікації. Поняття інноваційних процесів, стадії інновації. Моделі інноваційної політики, її особливості в Україні.	1	1
9	Розвиток підприємства: моделі, типи, трансформація, реструктуризація. Поняття розвитку підприємства і характеристика основних теорій розвитку. Чинники розвитку підприємства і форми його вияву. Економічний тип розвитку, методика його визначення та напрями формування. Розподіл валового продукту та його вплив на формування інтенсивного типу розвитку підприємств. Трансформація підприємств. Вартість підприємства як результат його розвитку та методичні підходи до її визначення. Реструктуризація і реорганізація підприємств.	2	2
	Разом	10	10

6. Теми практичних та семінарських занять

№ з/п	Назва теми та її короткий зміст	Кількість годин	
		денна форма	вечірня
Агроформування у сучасній системі господарювання			
Змістова частина 1. Агроформування як суб'єкт ринку			
1.	Предмет і методи дисципліни “Економіка підприємств аграрного сектору”. I. Теоретична частина (питання для обговорення) <i>План семінарського заняття</i> 1. Значення і особливості сільськогосподарського виробництва, як основної ланки АПК. 2. Особливості виробництва та переробки сільськогосподарської продукції в зоні радіаційного забруднення. 3. Предмет, завдання, методи науки “Економіка підприємств аграрного сектору” II. Практична частина Тести до теми наведені у відповідному розділі навчально-методичного посібника Павловської Л.Д. «Економіка підприємства»	1	1
2	Аграрний сектор як основа продовольчої безпеки країни. I. Теоретична частина (питання для обговорення) 1. Поняття значення, склад та завдання розвитку АПК. 2. Сфери і структура управління АПК. 3. Сучасний рівень розвитку сільського господарства України, його місце і роль в економіці країни. 4. Стан розв'язання екологічних проблем галузі сільського господарства. 5. Продовольча безпека: поняття, значення, склад. 6. Сучасна аграрна політика України та перспективні завдання Уряду.	1	1

	<p>II. Практична частина</p> <p>Тести та практичні завдання до теми наведені у відповідному розділі навчально-методичного посібника Павловської Л.Д. «Економіка підприємства»</p>		
3	<p>Економічні засади функціонування агроформувань.</p> <p>I. Теоретична частина (питання для обговорення)</p> <p><i>План семінарського заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еволюція підприємств агропромислового комплексу і створення аграрних підприємств ринкового типу. 2. Поняття господарських товариств. Економічні засади функціонування акціонерних товариств. 3. Економічні засади функціонування товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ), з додатковою відповідальністю, повного і командитного товариств. 4. Економічні засади функціонування фермерських господарств, приватних підприємств. 5. Розвиток сільськогосподарської кооперації та її організаційні форм. <p>II. Практична частина</p> <p>Практичні завдання до теми наведені у відповідному розділі навчально-методичного посібника для самостійного вивчення дисципліни Андрійчука В.Г. «Економіка підприємств АПК».</p>	2	2
4	<p>Ринок сільськогосподарської продукції та продовольства.</p> <p>I. Теоретична частина (питання для обговорення)</p> <p><i>План семінарського заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття аграрного ринку. Внутрішня будова ринку сільськогосподарської продукції і продовольства. 2. Інфраструктура аграрного ринку. 3. Цінова еластичність попиту на сільськогосподарську продукцію і продовольство та виникнення сільськогосподарської проблеми довгострокового періоду. 4. Державне регулювання ринку сільськогосподарської продукції і продовольства. <p>II. Практична частина</p> <p>Практичні завдання до теми наведені у відповідному розділі навчально-методичного посібника для самостійного вивчення дисципліни Андрійчука В.Г. «Економіка підприємств АПК».</p>	2	2
Суспільні форми організації аграрного виробництва та розвиток агроформувань			
Змістова частина 2. Спеціалізація, агропромислова інтеграція, концентрація виробництва та розвиток агроформувань			
5	<p>Розміщення і спеціалізація агроформувань.</p> <p>I. Теоретична частина</p> <p><i>План семінарсько-практичного заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть і фактори розміщення і спеціалізації агропромислового виробництва 2. Форми спеціалізації в сільському господарстві й методика визначення виробничого напрямку агроформувань 3. Галузі й галузева структура аграрних підприємств і методика її визначення 4. Спеціалізація, кооперування і комбінування в переробному виробництві. <p>II. Практична частина</p> <p>Тести та практичні завдання до теми наведені у відповідному розділі навчально-методичного посібника Павловської Л.Д. «Економіка підприємства» та навчально-методичного посібника для самостійного вивчення дисципліни Андрійчука В.Г. «Економіка підприємств АПК».</p>	2	2
6	<p>Агропромислова інтеграція та її форми.</p> <p>I. Теоретична частина</p> <p><i>План семінарсько-практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть агропромислової інтеграції, її організаційні форми і соціально-економічне значення. 2. Регіональні агропромислові формування. 3. Господарські агропромислові формування. 4. Світовий досвід розвитку агропромислової інтеграції кооперативного типу. 	1	1

	<p>5. <i>Методичні підходи до побудови економічного механізму вертикальної агропромислової координації.</i></p> <p>II. Практична частина</p> <p>Тести та практичні завдання до теми наведені у відповідному розділі навчально-методичного посібника Павловської Л.Д. «Економіка підприємства» та навчально-методичного посібника для самостійного вивчення дисципліни Андрійчука В.Г. «Економіка підприємств АПК».</p>		
7	<p>Концентрація виробництва та диверсифікація агроформувань.</p> <p>I. Теоретична частина</p> <p><i>План семінарсько-практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Концентрація виробництва та її вплив на економіку підприємств.</i> 2. <i>Економічна концентрація та захист економічної конкуренції.</i> 3. <i>Диверсифікація аграрних і переробних підприємств, її форми і види, переваги і загрози.</i> 4. <i>Методика визначення рівня диверсифікації.</i> <p>II. Практична частина</p> <p>Тести та практичні завдання до теми наведені у відповідному розділі навчально-методичного посібника Павловської Л.Д. «Економіка підприємства» та навчально-методичного посібника для самостійного вивчення дисципліни Андрійчука В.Г. «Економіка підприємств АПК».</p>	2	2
8	<p>Інтенсивність розвитку підприємства та інноваційна діяльність.</p> <p>I. Теоретична частина</p> <p><i>План семінарсько-практичного заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Поняття інтенсивності та інтенсифікації аграрного виробництва.</i> 2. <i>Типи розвитку підприємств. Їх обґрунтування.</i> 3. <i>Необхідність інтенсифікації для українського сільського господарства.</i> 4. <i>Особливості інтенсифікації на сучасному етапі розвитку АПК.</i> 5. <i>Екологічність основних напрямків інтенсифікації.</i> 6. <i>Поняття інноваційних процесів, стадії інновації.</i> 7. <i>Моделі інноваційної політики, її особливості в Україні.</i> <p>II. Практична частина</p> <p>Тести та практичні завдання до теми наведені у відповідному розділі навчально-методичного посібника Павловської Л.Д. «Економіка підприємства»</p>	1	1
9	<p>Розвиток підприємства: моделі, типи, трансформація, реструктуризація.</p> <p>I. Теоретична частина</p> <p><i>План семінарсько-практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Поняття розвитку підприємства і характеристика основних теорій розвитку.</i> 2. <i>Чинники розвитку підприємства і форми його вияву. Економічний тип розвитку.</i> 3. <i>Розподіл валового продукту та його вплив на формування інтенсивного типу розвитку підприємств.</i> 4. <i>Трансформація підприємств.</i> 5. <i>Вартість підприємства як результат його розвитку та методичні підходи до її визначення.</i> 6. <i>Реструктуризація і реорганізація підприємств.</i> <p>II. Практична частина</p> <p>Практичні завдання до теми наведені у відповідному розділі навчально-методичного посібника для самостійного вивчення дисципліни Андрійчука В.Г. «Економіка підприємств АПК».</p>	2	2
	Разом	14	14

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми та її короткий зміст	Кількість годин	
		денна форма	вечірня форма
Агроформування у сучасній системі господарювання			
Змістова частина 1. Агроформування як суб'єкт ринку			
1	Предмет і методи науки “Економіка підприємства”. Значення і особливості сільськогосподарського виробництва як основної ланки аграрного сектору економіки. Особливості виробництва та переробки сільськогосподарської продукції із врахуванням екологічних аспектів (в зоні радіаційного забруднення). Предмет і завдання науки “Економіка підприємств аграрного сектору”. Методи науки.	5	5
2	Аграрний сектор як основа продовольчої безпеки країни. Поняття АПК та аграрного сектору. Сфери і структура управління АПК. Сучасний рівень розвитку сільського господарства України, його місце і роль в економіці країни. Стан розв'язання екологічних проблем галузі сільського господарства. Поняття, значення та складові продовольчої безпеки країни. Сучасна аграрна політика України.	5	5
3	Економічні засади функціонування агроформувань. Еволюція підприємств агропромислового комплексу і створення аграрних підприємств ринкового типу. Економічні засади функціонування підприємств АПК. Поняття господарських товариств. Економічні засади функціонування акціонерних товариств, товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ), з додатковою відповідальністю, повного і командитного товариств. Економічні засади функціонування фермерських господарств, приватних підприємств. Розвиток сільськогосподарської кооперації та її організаційні форм.	5	5
4	Ринок сільськогосподарської продукції та продовольства. Поняття аграрного ринку. Внутрішня будова ринку сільськогосподарської продукції і продовольства. Інфраструктура аграрного ринку. Цінова еластичність попиту на сільськогосподарську продукцію і продовольство та виникнення сільськогосподарської проблеми довгострокового періоду. Державне регулювання ринку сільськогосподарської продукції і продовольства.	5	5
Суспільні форми організації аграрного виробництва та розвиток агроформувань			
Змістова частина 2. Спеціалізація, агропромислова інтеграція, концентрація виробництва та розвиток агроформувань.			
5	Спеціалізація агроформувань. Суть і фактори розміщення і спеціалізації агропромислового виробництва. Форми спеціалізації в сільському господарстві й методика визначення виробничого напрямку аграрних підприємств. Галузі й галузева структура аграрних підприємств і методика її визначення. Методика визначення ефективності галузевої структури аграрного підприємства. Процедура добору конкуруючих галузей і оцінка альтернатив при формуванні галузевої структури підприємств. Методика визначення чутливості прибутку до зміни ціни і врожайності конкуруючих культур. Спеціалізація, кооперування і комбінування в переробному виробництві. Оптимізація асортиментного ряду продукції переробного підприємства. Організаційна структура управління підприємством: суть і характеристика її типів.	4	4
6	Агропромислова інтеграція та її форми. Суть агропромислової інтеграції, її	6	6

	організаційні форми і соціально-економічне значення. Регіональні агропромислові формування. Господарські агропромислові формування. Світовий досвід розвитку агропромислової інтеграції кооперативного типу. Методичні підходи до побудови економічного механізму вертикальної агропромислової координації.		
7	Концентрація виробництва та диверсифікація агроформувань. Концентрація виробництва та її вплив на економіку підприємств. Економічна концентрація та захист економічної конкуренції. Диверсифікація аграрних і переробних підприємств, її форми і види. Переваги і загрози диверсифікації виробництва та методичні підходи до оцінювання доцільності її здійснення. Методика визначення рівня диверсифікації та оцінка ситуацій щодо її впливу на економіку агроформувань.	6	6
8	Інтенсивність розвитку підприємства та інноваційна діяльність. Поняття інтенсивності та інтенсифікації аграрного виробництва. Типи розвитку підприємств. Їх обґрунтування. Необхідність інтенсифікації для українського сільського господарства. Особливості інтенсифікації на сучасному етапі розвитку АПК. Екологічність основних напрямків інтенсифікації. Поняття інноваційних процесів, стадії інновації. Моделі інноваційної політики, її особливості в Україні.	6	6
9	Розвиток підприємства: моделі, типи, трансформація, реструктуризація. Поняття розвитку підприємства і характеристика основних теорій розвитку. Чинники розвитку підприємства і форми його вияву. Економічний тип розвитку, методика його визначення та напрями формування. Розподіл валового продукту та його вплив на формування інтенсивного типу розвитку підприємств. Трансформація підприємств. Вартість підприємства як результат його розвитку та методичні підходи до її визначення. Реструктуризація і реорганізація підприємств.	6	6
	Разом	48	48

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні робота є однією з форм самостійної роботи здобувачів, яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Вибіркове індивідуальне завдання передбачає підготовку статті, роботи на конкурс, участь у конференціях, з дисципліни з метою підвищення рейтингу здобувача.

Виконання здобувачем індивідуального завдання має бути підпорядковане певним вимогам, а саме таким, як:

1) *розвиток мотиваційної установки.* Мотиваційна установка – це вироблення в особі внутрішньої потреби в постійній самостійній роботі і, головне, досягнення певних результатів задоволення цієї потреби;

2) *систематичність і безперервність.* Тривала перерва в роботі з навчальним матеріалом негативно впливає на засвоєння знань, спричиняє втрату логічного зв'язку з раніше вивченим;

3) *послідовність у роботі*. Послідовність означає чітку упорядкованість, черговість етапів роботи. Не закінчивши вивчення однієї книги, не можна братися за іншу, далі за третю. Розкиданість і безсистемність читання породжують поверховість знань, унеможлиблюють тривале запам'ятовування прочитаного. При читанні конспекту лекцій, монографії, підручника, статті, навчального посібника не повинно залишатися нічого нез'ясованого;

4) *правильне планування самостійної роботи, раціональне використання часу*. Чіткий план допоможе раціонально структурувати виконання індивідуального завдання, зосередитися на найсуттєвіших питаннях.

Індивідуальне завдання припускає наявність таких елементів: практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдання; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявність елементів творчості.

Перелік питань для виконання індивідуального завдання

№ з/п	Назва теми та її короткий зміст	Кількість годин	
		денна форма	вечірня форма
Агроформування у сучасній системі господарювання			
Змістова частина 1. Агроформування як суб'єкт ринку			
1	Предмет і методи науки “Економіка підприємства” . Значення і особливості сільськогосподарського виробництва як основної ланки аграрного сектору економіки. Особливості виробництва та переробки сільськогосподарської продукції із врахуванням екологічних аспектів (в зоні радіаційного забруднення). Предмет і завдання науки “Економіка підприємств аграрного сектору”. Методи науки.	5	5
2	Аграрний сектор як основа продовольчої безпеки країни . Поняття АПК та аграрного сектору. Сфери і структура управління АПК. Сучасний рівень розвитку сільського господарства України, його місце і роль в економіці країни. Стан розв'язання екологічних проблем галузі сільського господарства. Поняття, значення та складові продовольчої безпеки країни. Сучасна аграрна політика України.	5	5
3	Економічні засади функціонування агроформувань . Еволюція підприємств агропромислового комплексу і створення аграрних підприємств ринкового типу. Економічні засади функціонування підприємств АПК. Поняття господарських товариств. Економічні засади функціонування акціонерних товариств, товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ), з додатковою відповідальністю, повного і командитного товариств. Економічні засади функціонування фермерських господарств, приватних підприємств. Розвиток сільськогосподарської кооперації та її організаційні форм.	5	5
4	Ринок сільськогосподарської продукції та продовольства . Поняття аграрного ринку. Внутрішня будова ринку сільськогосподарської продукції і продовольства. Інфраструктура аграрного ринку. Цінова еластичність попиту на сільськогосподарську продукцію і продовольство та виникнення сільськогосподарської проблеми довгострокового періоду. Державне	5	5

	регулювання ринку сільськогосподарської продукції і продовольства.		
Суспільні форми організації аграрного виробництва та розвиток агроформувань			
Змістова частина 2. Спеціалізація, агропромислова інтеграція, концентрація виробництва та розвиток агроформувань.			
5	Спеціалізація агроформувань. Суть і фактори розміщення і спеціалізації агропромислового виробництва. Форми спеціалізації в сільському господарстві й методика визначення виробничого напрямку аграрних підприємств. Галузі й галузева структура аграрних підприємств і методика її визначення. Методика визначення ефективності галузевої структури аграрного підприємства. Процедура добору конкуруючих галузей і оцінка альтернатив при формуванні галузевої структури підприємств. Методика визначення чутливості прибутку до зміни ціни і врожайності конкуруючих культур. Спеціалізація, кооперування і комбінування в переробному виробництві. Оптимізація асортиментного ряду продукції переробного підприємства. Організаційна структура управління підприємством: суть і характеристика її типів.	4	4
6	Агропромислова інтеграція та її форми. Суть агропромислової інтеграції, її організаційні форми і соціально-економічне значення. Регіональні агропромислові формування. Господарські агропромислові формування. Світовий досвід розвитку агропромислової інтеграції кооперативного типу. Методичні підходи до побудови економічного механізму вертикальної агропромислової координації.	6	6
7	Концентрація виробництва та диверсифікація агроформувань. Концентрація виробництва та її вплив на економіку підприємств. Економічна концентрація та захист економічної конкуренції. Диверсифікація аграрних і переробних підприємств, її форми і види. Переваги і загрози диверсифікації виробництва та методичні підходи до оцінювання доцільності її здійснення. Методика визначення рівня диверсифікації та оцінка ситуацій щодо її впливу на економіку агроформувань.	6	6
8	Інтенсивність розвитку підприємства та інноваційна діяльність. Поняття інтенсивності та інтенсифікації аграрного виробництва. Типи розвитку підприємств. Їх обґрунтування. Необхідність інтенсифікації для українського сільського господарства. Особливості інтенсифікації на сучасному етапі розвитку АПК. Екологічність основних напрямків інтенсифікації. Поняття інноваційних процесів, стадії інновації. Моделі інноваційної політики, її особливості в Україні.	6	6
9	Розвиток підприємства: моделі, типи, трансформація, реструктуризація. Поняття розвитку підприємства і характеристика основних теорій розвитку. Чинники розвитку підприємства і форми його вияву. Економічний тип розвитку, методика його визначення та напрями формування. Розподіл валового продукту та його вплив на формування інтенсивного типу розвитку підприємств. Трансформація підприємств. Вартість підприємства як результат його розвитку та методичні підходи до її визначення. Реструктуризація і реорганізація підприємств.	6	6
	Разом	48	48

Підготувати реферати на тему:

1. Спеціалізація, кооперування і комбінування у переробному виробництві.
2. Регіональні агропромислові формування.

3. Господарські агропромислові формування.
4. Світовий досвід розвитку агропромислової інтеграції кооперативного типу.
5. Диверсифікація аграрних підприємств.
6. Диверсифікація молокопереробних підприємств.
7. Трансформація агроформувань.
8. Реструктуризація і реорганізація агроформувань.
9. Концентрація виробництва та її вплив на економіку аграрних і переробних підприємств.
10. Агропромислові формування: тенденції розвитку.
11. Удосконалення інноваційної діяльності агроформувань.
12. Забезпечення конкурентоспроможності фермерського господарств.
13. Формування та функціонування інфраструктури аграрного ринку.
14. Ефективність функціонування приватного підприємства та особливості її зростання в сучасних умовах.
15. Зростання конкурентоспроможності агроформувань в умовах поглиблення екологічної кризи.
16. Екологічні аспекти відродження соціальної інфраструктури радіаційно забруднених територій.
17. Галузева структура аграрних підприємств та обґрунтування основних напрямків її вдосконалення.
18. Сучасний рівень розвитку сільського господарства України, його місце і роль в економіці країни.
19. Особливості виробництва та переробки сільськогосподарської продукції в зоні радіаційного забруднення.
20. Продовольча безпека України та перспективи її розвитку.
21. Державне регулювання ринку с.г. продукції і продовольства.
22. Перспективи розвитку сільськогосподарської кооперації.
23. Перспективи розвитку господарських товариств.
24. Перспективи розвитку приватних підприємств.
25. Перспективи розвитку фермерських господарств.
26. Перспективи розвитку агрохолдингів.
27. Забезпечення функціонування ринку с.г. продукції і продовольства.

10. Методи навчання

Методи навчання, які використовуються: словесні, наглядні, пояснювально-ілюстративні, аналітичні, дослідницькі.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів здійснюється через застосування таких форм навчання, як:

- проблемні лекції, лекції теоретичного моделювання;
- рольові ігри (елементи);
- презентації навчальних матеріалів, виконаних творчих завдань;
- застосування наочних матеріалів (фінансова звітність тощо);
- моделюючі вправи, розв'язування творчих задач та завдань;
- роботу в Інтернеті, бібліотеці;

- консультації (настановні, контрольні, проблемні).

Базовою є методика проблемного навчання у формі лекційних занять із застосуванням кейс-методів, дискусій, відео методів, мультимедійного методу і підготовки та обговорення індивідуальних проектів. Крім того застосовуються:

- метод усного контролю: індивідуальне / фронтальне опитування на семінарі.
- метод тестового контролю, поточні семестрові роботи та залікова робота.
- метод самоконтролю.
- метод письмового контролю: контрольна робота, письмовий екзамен.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення здобувачів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага здобувачів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується передовий досвід. Під час лекцій використовується друкований опорний конспект у якому виділені головні висновки з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу здобувачам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають здобувачів шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних результатів роботи з виконання індивідуальних завдань.

11. Методи контролю

Використовують наступні методи контролю: усний, письмовий, комбінований, дискусійний.

Форми контролю, які використовуються:

Поточний контроль: тестовий контроль, перевірка рішення практичних завдань, перевірка складання конспектів, захист та оцінювання індивідуальних завдань, оцінка за активність здобувачів на заняттях, тези виступу на конференції, участь у конференціях, публікація статті.

Поточний підсумковий контроль: перевірка контрольних робіт. Поточні підсумкові контрольні роботи містять практичну та теоретичну складові.

Підсумковий контроль: залік. Оцінювання знань здобувачів здійснюється на основі виконання всіх видів навчальної діяльності та поточного контролю. Максимальна кількість балів дорівнює 100.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі з дисципліни (підсумковий контроль – залік)

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістова частина 1					Змістова частина 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	100
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	

T1, T2 ... T7 – теми змістових частин.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності/Local grade	Оцінка ЄКТС/ ECTS grade		Оцінка за національною шкалою/National grade
			для заліку
90–100	A	Excellent	Зараховано/Passed
82-89	B	Good	
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Не зараховано/Fail
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Для освоєння навчальної дисципліни «Економіка підприємств аграрного сектору» розроблено:

1. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни.
2. Конспект лекцій
3. Методичні вказівки до проведення практичних занять.
4. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів.
5. Методичні вказівки до виконання індивідуального завдання (реферату).
6. Перелік запитань для тестової перевірки знань (контрольної роботи).
7. Перелік запитань для підготовки до іспиту (заліку).

14. Рекомендована література

Основна:

1. Андрійчук В.Г. Економіка агропромислового комплексу: Підручник / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2013. – 779 с.

2. Економіка аграрного підприємства: навчальний посібник / О. М. Петрига, Т. І. Яворська, Ю. О. Прус; за ред. О. М. Петриги, Т. І. Яворської. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. – 498 с.
3. Сабадирьова А. Л. Потенціал і розвиток підприємства : навч. посібник / А. Л. Сабадирьова, О. М. Бабій, Т. В. Куклінова, Д. Є. Салавеліс. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013. – 343 с.
4. Trusova N. V. Methodological tools of effectiveness evaluation financial measures in the system management of agricultural enterprises financial potential / N. V. Trusova // *Wirtschaft und Management : Theorio und Praxis :Sammelwerk der wissenschaftlichen Artikel.* – Vol. 1. – Verlag SWG imex GmbH, Nurnberg, Deutschland, 2014. – pp. 394–399.
5. Забезпечення фінансової безпеки сільського господарства [Текст] : монографія / О. В. Гривківська. - Т. : Астон, 2012. - 337 с.

Додаткова:

6. Танклевська Н. С. Стан та перспективи розвитку державного фінансування сільськогосподарських підприємств України [Електронний ресурс] / Н. С. Танклевська, О. О. Супрун // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 1(8). – С. 262–270.
7. Аграрний ринок в умовах трансформації економічних систем [Текст] : монографія / Є. М. Кирилук ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2013. - 571 с.
8. Формування і розвиток економічного потенціалу сільських територій України [Текст] : [монографія] / Альона Ключник ; Миколаїв. держ. аграр. ун-т. - Миколаїв : Дизайн та поліграфія, 2011. - 467 с.
9. Механізми державного регулювання соціально-економічного розвитку сільських територій України: теорія, методологія, практичні механізми реалізації [Текст] : монографія / Ю. О. Литвин ; Дніпропетр. держ. аграр. ун-т. - Донецьк : Юго-Восток, 2012. - 386 с.
10. Панорама інвестиційної привабливості АПК України [Текст] = Panorama the investment attractiveness of the agro-industrial sector of Ukraine / [М. І. Кісіль та ін.] ; пер. англ.: Мелколм Андервуд. - К. : ННЦ "Ін-т аграр. економіки", 2011. - 117 с.
11. Розвиток сільських територій. Організаційно-правові форми в сільському господарстві [Текст] : зб. наук. пр. економістів-аграрників / [Збарський В. К. та ін. ; за заг. ред. Музики П. М.] ; Львів. нац. ун-т вет. медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького, Львів. аграр. палата. - Л. : Сполом, 2013. - 471 с.
12. Організаційно-економічні інструменти державної аграрної політики в Україні [Текст] : аналіт. доп. / [В. М. Русан, О. В. Собкевич, А. Д. Юрченко] ; Нац. ін-т стратег. дослідж. - К. : НІСД, 2013. - 85 с.
13. Правове регулювання сільськогосподарського дорадництва в Україні [Текст] : монографія / Л. С. Тараненко ; Хмельниц. ун-т упр. та права. - Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2012. - 163 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України <http://dspace.nbu.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN_soc_gum/EkUk/index.html
3. Інформаційно-аналітичний портал АПК України <https://agro.me.gov.ua/ua>
4. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
5. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Політико-економічний журнал «Економіка України» <http://www.nas.gov.ua/publications/periodics/UA/SitePeriodic/Pages/default.aspx?ffn1=IDperiodics&fft1=Eq&ffv1=183>
7. Науковий журнал «Економіка і прогнозування» <http://eip.org.ua>
8. Науково-практичний журнал «Економіка промисловості» http://econindustry.org/index.php?option=com_content&view=article&id=22&Itemid=67&lang=ru
9. Електронне наукове фахове видання «Економіка. Управління. Інновації» <http://eui.zu.edu.ua>
10. Український журнал «Економіст» <http://ua-ekonomist.com>
11. Науковий журнал «Аграрна економіка» <http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/naykgyrnal.html>
12. Міжнародний науково-виробничий журнал «Економіка АПК» <http://eapk.org.ua>